

störst när mycket står på spel och verksamheten har hög status i samhället. En klyvning mellan det som verksamheten från början var till för och det som den i praktiken utträttar kan uppstå utan att dess företrädare vill, eller vågar uppmärksamma, detta och göra något åt det [1].

I en intervju menar LifeGenes operative chef att etiken är tillfredsställande för att »över 200 oberoende experter har deltagit i arbetet med att skapa LifeGene, varav flera ledande bioetiker som varit med och tagit fram etiska riktlinjer« [10]. Sanningen är att experter varken är opartiska i förhållande till det de själva skapat, eller oberoende av tidsstämningar och konjunkturen. Detta tillsammans med LifeGene-ledningens oförmåga att se, värdera och hantera följderna av de etiska principer som infrastrukturens konstruktion i sig aktualiserar, åskådliggör behovet av ett moratorium för LifeGene till dess att en grundlig, allsidig utredning belyst om och hur sådana infrastrukturer opartiskt kan granskas enligt Helsingforsdeklarationen.

■ **Potentiella bindningar eller jävsförhållanden:** Inga uppgivna.

REFERENSER

1. Sundström P. Det hippokratiska arvet. Den medicinska etikens historia tecknad utifrån källtexterna. Nora: Nya Doxa; 2001. p. 293-340.
3. Hermerén G, Almgren K, Bengtsson P, et al. God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2011. Rapportserie 1:2011.
6. Nylén K. Rättsliga förutsättningar för en databasinfrastruktur för forskning. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2010. Rapportserie 11:2010.
7. Pedersen N, Björkelund C, Elmståhl S, et al. Trångsynt beslut hotar forskningen. Svenska Dagbladet. 22 dec 2011. http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/trangsynt-beslut-hotar-forskningen_6726411.svd
9. Werkö L. Dags att diskutera allmänna principer för screening. Läkartidningen. 2003;100:1908-11.

läs mer Fullständig referenslista Lakartidningen.se

Nolltolerans mot vårdskandaler i Stockholms läns landsting

Hälso- och sjukvårdsstrukturen förändras i Stockholms läns landsting med allt fler vårdgivare. Detta ställer ökade krav på tydliga avtal, men också på att uppföljningen och granskningen utvecklas.

I Stockholms läns landsting pågår ett omfattande arbete med uppföljning och granskning. Vi byter fokus från avtalstecknande med offentliga aktörer till skärpt uppföljning och granskning av både privata och offentliga vårdgivare. För att klara detta utökas resurserna för uppföljning och granskning successivt. Utgångspunkten är den strategi och handlingsplan som har tagits fram av hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Stockholms läns landsting har i arbetet med strategin och handlingsplanen även anlitat extern kompetens från andra verksamheter, däribland Ekonomistyrningsverket, revisionsbyrå, vårdgivare och akademi.

I strategin anges tre viktiga mål för uppföljningen och granskningen i hälso- och sjukvården i Stockholms län:

- Hälso- och sjukvårdsnämndens uppföljning på systemnivå ska säkerställa en god vård i länet.
- Hälso- och sjukvårdsnämndens uppföljning ska säkerställa att vårdgivaren fullgör sitt uppdrag enligt avtal och gällande lagstiftning.
- Inga oegentligheter med skattebetalarnas pengar får förekomma i Stock-

»Vi byter fokus från avtalstecknande med offentliga aktörer till skärpt uppföljning och granskning av både privata och offentliga vårdgivare«, skriver artikel-författarna.
Foto: Beatrice Lundborg/Scanpix

holms läns landsting – nolltolerans gäller.

I handlingsplanen anges vilka konkreta aktiviteter som ska genomföras under de kommande åren för att målen ska uppfyllas. Aktiviteterna avser olika områden, från hur medarbetarna i hälso- och sjukvårdsförvaltningen ska förhålla sig till leverantörerna till hur olika rapporteringsverktyg ska kunna användas systematiskt för att upptäcka eventuella avvikande mönster i registreringen hos vårdgivarna.

Uppföljningen och granskningen ska leda till att oegentligheter upptäcks men ska också verka i preventivt syfte så att oegentligheter inte uppstår. Vårdgivarna har här en viktig roll och ett eget ansvar att utveckla internkontrollen i sin verksamhet. Olika typer av revisioner utgör också ett viktigt verktyg för att kontrollera verksamheter där brister misstänks.

Vår erfarenhet hittills är att en utvecklad uppföljning och granskning ställer krav på juridisk tydlighet i avtalen. När vårdgivare av olika skäl fått sina avtal uppsagda – i vissa fall även polisanmälts – har detta vid flera tillfällen lett till långdragna juridiska processer, där utfallet inte alltid

varit självklart. Det är vår övertygelse att det förutom tydligare avtal också behövs en mer tydlig rättsprocess, särskilt utifrån perspektivet att vårdgivarna ska behandlas rättssäkert.

Under senare tid har kvaliteten i omsorgsvården och hälso- och sjukvården diskuterats, bland annat genom mediernas rapportering av så kallade vårdskandaler. Stockholms läns landsting har under senare år sagt upp avtal med ett antal vårdgivare som en konsekvens av att dessa inte uppfyllt kraven i avtalen.

Den vård som vårdgivarna levererar i Stockholms läns landsting är överlag av god kvalitet. Den mer utvecklade uppföljningen och granskningen innebär dock att fler avvikelser upptäckts. Detta är i grunden bra och visar att uppföljningen och granskningen fungerar.

Vi menar att en väl utvecklad uppföljning och granskning av hälso- och sjukvården är nödvändig för att garantera att invånarna får den vård de har rätt till. Därför fortsätter vi att utveckla uppföljningen och granskningen av hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting.

■ **Potentiella bindningar eller jävsförhållanden:** Inga uppgivna.

CATARINA ANDERSSON FORSMAN
hälso- och sjukvårdsdirektör

HENRIK GAUNITZ
chef, programkontoret Framtidens hälso- och sjukvård; båda Stockholms läns landsting